

на, билъ противъ нея и отстѣпилъ само прѣдъ настоятелната воля на императора. А слѣдъ туй и въ двата похода, по много и разни причини, той всѣкога ималъ пò малко войски, сравнително съ тѣзи противъ него отъ страна на французитѣ, тѣй щото той по неволя трѣбвало да се ограничава само съ отбрана на дѣсния брѣгъ на Рейнъ и съ недопущанието на французитѣ да минатъ на дѣсната му страна въ Германия. При това още и Бервикъ, и Д'Асфелдъ, и Куани, вѣроятно сжщо по политически съображения на французския дворъ, не прѣдприемали нищо рѣшително, макаръ и да можали, като имали прѣвѣсходството въ силитѣ на своя страна. Въ 1734 г., когато силитѣ на армията на принца Евгения възлѣзли до 74.000 души, той тръгналъ настѣпателно къмъ Филипсбургъ, обсаденъ отъ Бервика, но се отказалъ отъ атаката на линиитѣ му, вслѣдствие на силата имъ и неудобостѣжността на мѣстността (блатиста). Обаче подъ Бѣлградъ той се осмѣлилъ, въ положение извънрѣдно трудно, обсаждайки крѣпостъта, да атакува везиря, който обсаждалъ самия него? Не сж извѣстни сжщинскитѣ причини, които не му позволили да атакува Бервика; но съ вѣроятность може да се прѣдположи: 1) че той се довѣрилъ на твърдението на подчиненитѣ си генерали и офицери, че мѣстността била непроходима, а не се убѣдилъ въ това лично, и 2) главно — като прѣдвидѣлъ, че атаката можала да има твърдѣ нерѣшителни резултати въ случай и на сполука, и на несполука, като не

сѣчувствувалъ на войната и като билъ вече въ прѣклонна възраст и въ края на дългогодишното си военно поприще, той не искалъ да прѣдоставлява на случая нито интереситѣ на императора и Германия, нито собствената си репутация — и за това се отказалъ отъ атаката. И тѣй въобще трѣбва, мислимъ, да се заключи, че и въ двата тѣзи похода политическитѣ съображения много или малко парализирали военнитѣ дѣйствиия на принца Евгения, които заради това и не трѣбва въ никакъвъ случай да се приписватъ на нерѣшителността му и да му се вмѣняватъ въ вина.

Като доказателство, че принцъ Евгенийъ въ послѣднитѣ си тѣзи два похода билъ вече много остарялъ (той билъ на 71—72 години) и отслабналъ тѣлесно, служи това, че въ края на 1735 година толкова отпаднали тѣлеснитѣ му сили, че даже памятьта му отслабнала. Слѣдъ това въ априлий 1736 година той се разболялъ опасно, отъ която болѣсть на глѣдъ взелъ да се поправя, но на 21 априлий заранъта билъ намѣренъ въ постелката си мъртъвъ. Той билъ тогава на 72½ години. — Смертъта му причинила всеобща и джлбока скърбъ, тѣй като загубата му за Австрия, както на Тюренна за Франция, била невъзнаградима. Тѣлото му по заповѣдъ на императора, било тържественно погрѣбено, въ присѣствието на цѣлия дворъ и на всичкитѣ чиновове, въ виенската катедрална черкова св. Стефанъ и надъ гроба му билъ издигнатъ мраморенъ мавзолей.